

Transitie jeugdhulp en de rol van de raad

Beate van der Ploeg (strateeg Tilburg/ regio-ambassadeur Noord-Brabant
Ondersteuningsteam Zorg voor Jeugd)
21 september 2019

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Aanleiding

**Ons sociaal stelsel wordt complexer en duurder
Mensen hebben te maken met (te) veel professionals
en regels.**

**Het aanbod en de financiering van de jeugdhulp zijn
versnipperd.**

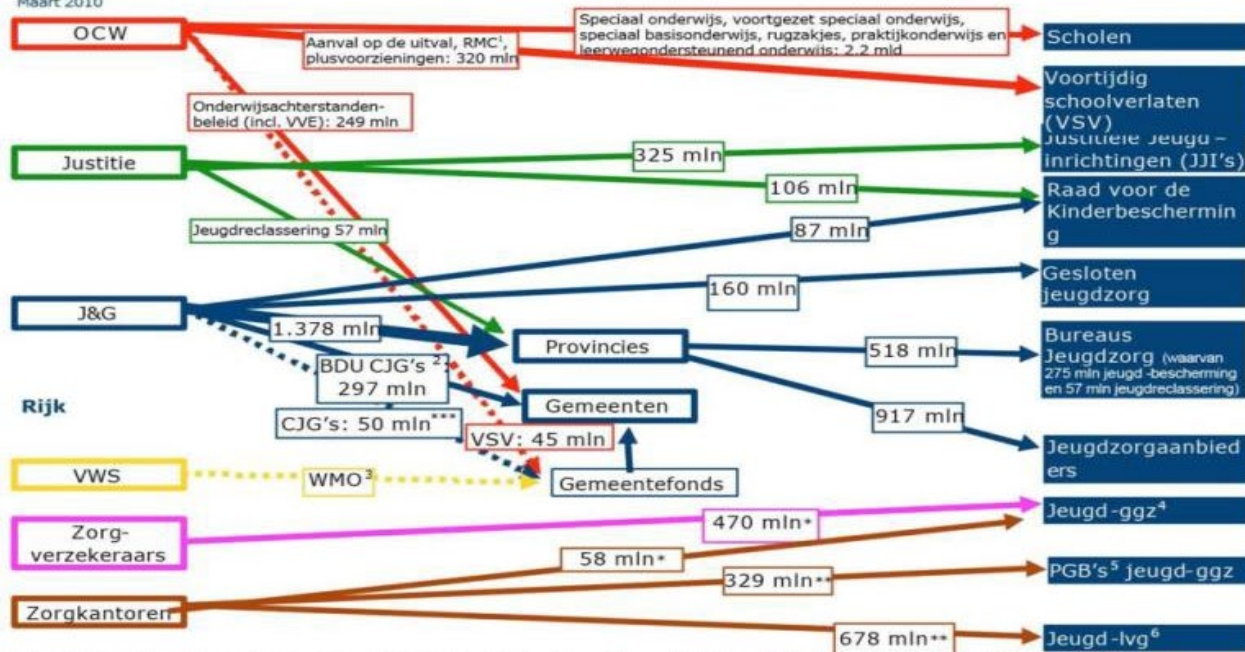
**Mensen krijgen hierdoor lang niet altijd
de ondersteuning die ze nodig hebben.**

Financiering jeugdhulp 2014

Geldstromen jeugd domein

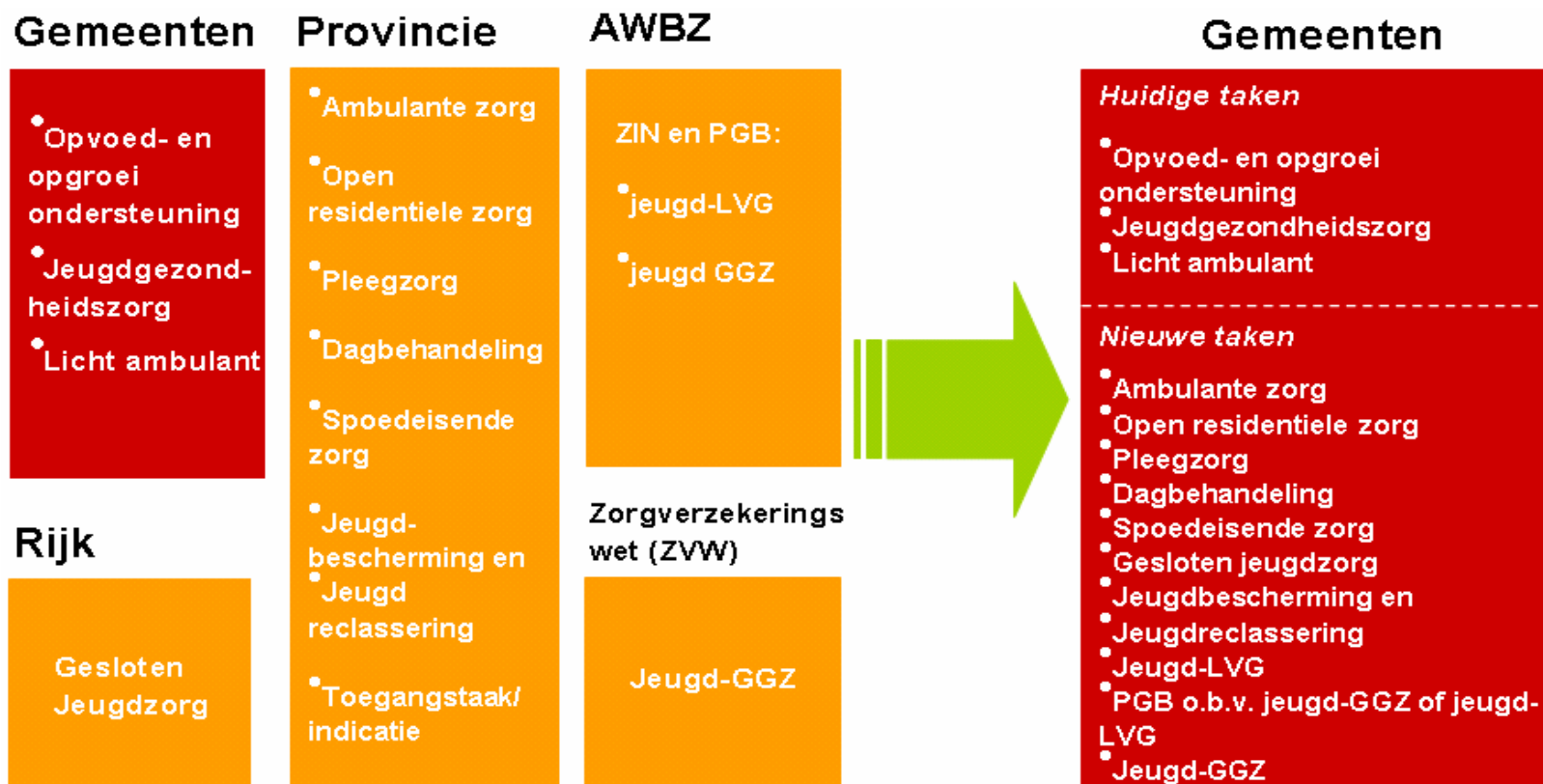
Jeugd en Gezin
Maart 2010

Cijfers 2009 (in C), tenzij anders aangegeven * Cijfer 2008 ** Schatting peildatum 31-1-2009 ***Oplopend tot 100 mln in 2011 ¹ Regionaal Meld- en Coördinatiepunt

² Brede Doel Uitkering Centrum voor J&G ³ Wet Maatschappelijke Ondersteuning ⁴ geestelijke gezondheidszorg ⁵ Persoonsgebonden budget ⁶ licht verstandelijk gehandicapten

Versnipperde ondersteuning jeugdhulp 2014

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Transitie 2015

Dat moet anders. Reden voor het Rijk om taken op het gebied van arbeidsparticipatie, Wmo en jeugdhulp over te hevelen naar gemeenten. Dit stelt ons voor een opgave lokaal.

We gaan terug naar de leefwereld ('normaliseren') én met minder budget meer doen

Huidig Beeld

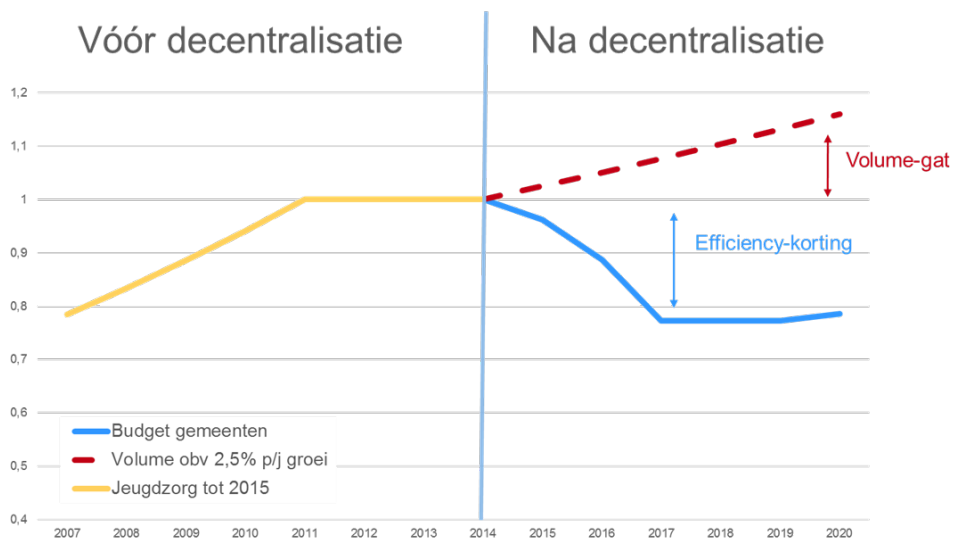
- **Tekort beschutte werkplekken** (*NRC 24-05-2019*)
- **Burgers winnen vaak van gemeenten in rechtszaken** (*Trouw 18-05-2019*)
- **Tekorten jeugdzorg in Oost-Nederland in jaar tijd bijna verdubbeld naar 75 miljoen euro** (*Stentor 13-06-2019*)
- **Extra bezuinigen en ombuigingen in het sociaal domein in Ede** (*Ede nieuws*)
- **Puinhoop bij beoordelen zorg in Eindhoven, gemeente erkent dat het helemaal mis gaat** (*Eindhovens Dagblad 23-05-2019*)
- **Eenzaamheid Wmo-gebruikers neemt toe, vooral ouderen eenzamer** (*NOS 4-13-2018*)
- **Langer zelfstandig wonen klinkt rooskleuriger dan het is: We vinden mensen dood achter de deur** (*EenVandaag 29-10-2018*)
- **Utrechtse politiek geschokt om datalek Jeugdzorg** (*Telegraaf 10-04-2019*)
- **Gemeenten wankelen door tekorten op jeugdzorg** (*BinnenlandsBestuur 20-05-2019*)
- **Ook forse tekorten op de Wmo** (*BinnenlandsBestuur 04-06-2019*)
- **'Veel mensen met schuld worden niet genoeg geholpen'** (*Parool 24-05-2019*)
- **Coalitie valt over hoge kosten jeugdzorg** (*Loon op Zand*) (*BinnenlandsBestuur 3-09-2019*)
- **Toegangsdeur tot jeugdzorg en Wmo gaat dicht** (*Midden-Groningen*) (*BinnenlandsBestuur 6-09-2019*)

- *Enzovoort, enzovoort ...*

Raad Openbaar Bestuur: Decentralisaties drie jaar later

- Raadsleden karakteriseren 'zorg' als een apolitiek thema
- Weinig politieke stellingname
- Discussie gaat over uitvoering en het in control zijn
- Keuzes worden gedomineerd door bezuinigingen
- Gemeenten ervaren weinig ruimte om nog lokale keuzes te maken
- Sturing vindt meestal plaats door het vaststellen van amendementen of moties
- Weinig zicht op effectiviteit
- Weinig ruimte voor vernieuwing
- Nog geen sprake van ontschotte budgetten
- Spanning regio en centrumgemeenten

Tekorten jeugd

	2015	2016	2017	2018
	Nederland	Nederland	Nederland	Nederland
Jongeren met jeugdhulp	10,0%	10,8%	11,4%	11,7%

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Onderzoek Significant

- 72% van de gemeenten heeft te maken met een toename van de inzet van jeugdhulp
- De inzet van hulp door wijkteams stijgt harder dan andere vormen van jeugdhulp, de inzet van pgb's neemt af
- In het merendeel van de gemeenten is nog geen sprake van een stabiel functionerend jeugdstelsel, gemeenten zijn nog (volop) bezig met transformatieopgaven
- Tot op heden beperkte correlaties zichtbaar tussen uitgavenontwikkeling en keuzes in sturing, beleid en inrichting
- Gemeenten die vroegtijdig consistente keuzes hebben gemaakt op het gebied van sturing, beleid en inrichting hebben beter zicht op de uitgavenontwikkeling en bijsturingsmogelijkheden

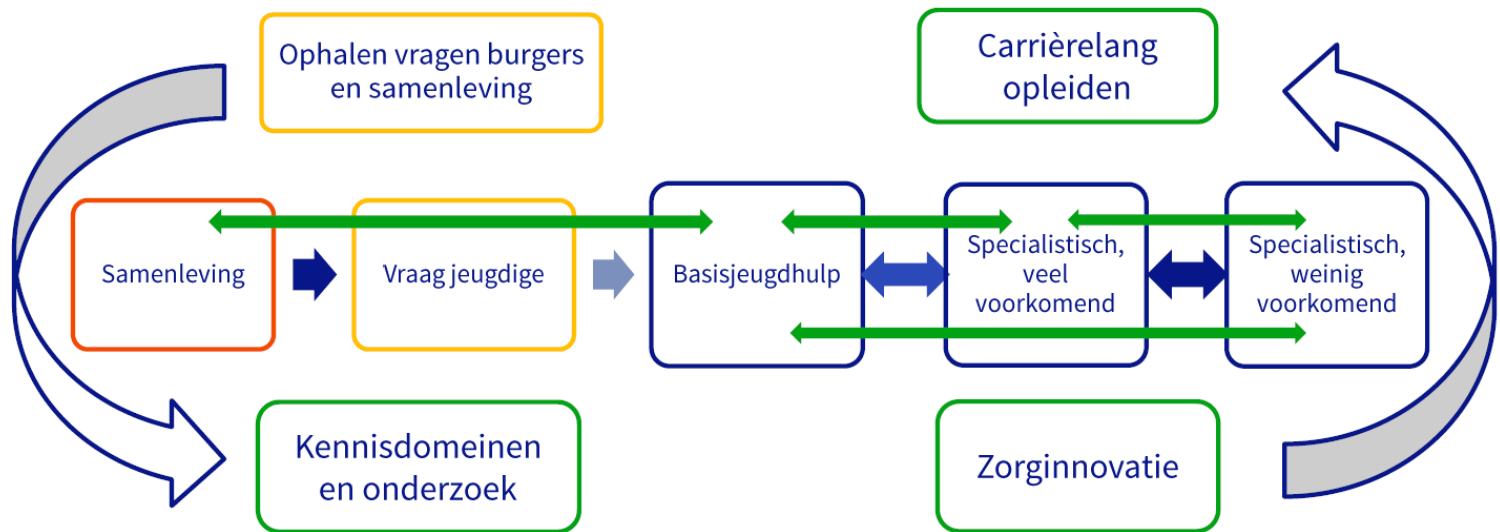
Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Beheersing kosten

- 1. Kostprijsreductie van ondersteuning**
- 2. Volumereductie van ondersteuning**
- 3. Sturen op output**
- 4. Beperking van de kosten en administratieve lasten**

Werken vanuit een lerend stelsel

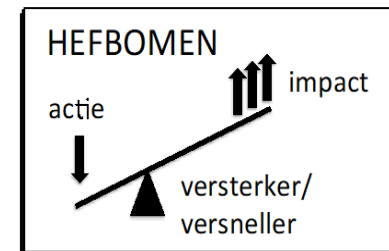

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Werken aan verbetering jeugdhulp Landelijke actieprogramma's

- Zorg voor de jeugd (ondersteuningsteam zorg voor Jeugd)
- Scheiden zonder schade
- Kansrijke start
- Geweld hoort nergens thuis
- Zwerfjongeren

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Gewijzigde bestuurlijke verhoudingen

Gemeenten hebben formeel beleidsvrijheid

Het Rijk is stelselverantwoordelijk

De keuzes worden op lokaal niveau gemaakt!

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Nieuwe rollen, nieuwe verhoudingen

	Volksvertegenwoordigers ↕ bestuurders	Bestuurders ↕ Ambtelijk apparaat
Rijk	A) Tweede Kamer/regering	C) Minister/ambtenaren
Gemeenten	B) Gemeenteraad/ B&W	D) Wethouder/ambtenaren

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Klassieke rollen Raad

- **Kaders stellen**
- **Controleren uitvoerende taken college**
- **Volksvertegenwoordiging**

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Suggesties voor goed samenspel

- **Stel kerndoelen vast (beweging)**
- **Bepaal samen de indicatoren**
- **Ontwikkel monitoring (voorbeeld dag van verantwoording)**
- **Kies systematische behandeling Wmo Jeugdhulp (Focus)**

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Dilemma's

Regionale samenwerking

- Lokale autonomie

Jeugdhulpplicht

- Begrensde financiële middelen

Bezuinigen

- Investeren

Vertrouwen in de professional

- Beheersen en controle

Continuïteit en kennis

- Verkiezingen en verloop

Wat betekent dit voor uw rol als raadslid?

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

‘ Het geheim van verandering is focus. Niet focus op vechten tegen het oude, maar op het bouwen aan het nieuwe’

(Socrates)

